

Eliminační metody u intoxikací, antidota

MUDr. Pavel Štětka

ARK

Fakultní nemocnice u svaté

Anny

resume

- renesance aktivního uhlí
- eliminační metody indikované jen u méně jak 5%
- dramatický propad hemoperfuze
- IHD
- Lithium-Ethylenglykol-Salicyláty-Kys.valproová-paracetamol

Eliminace toxické látky

- ❑ 1. Primární eliminace = zamezení dalšího vstřebávání toxické látky tj. neutralizace nebo odstranění dosud nevstřebané toxické látky
- ❑ 2. Sekundární eliminace již vstřebané toxické látky nebo jejich metabolitů
- ❑ 3. Podání antidota

1. Primární eliminace

- Stálá diskuze jak omezit vstřebávání jedu
- 1997 konsensuální konference toxikologů
Amerika+Evropa
- Ustoupilo se od pozdního výplachu žaludku a podání antiemetik po perorální otravě z léčebných důvodů, jen dg. Jen do 60min nebo toxické množství látky, nebo bezoár, stáza žal.činnosti
- Výplach NE—leptavé látky a uhlovodíky
- ! na protekci dých .cest

1. Primární eliminace-aktivní uhlí

- Aktivní uhlí nejlépe ihned po odběru vzorku—25-50g v husté suspenzi
- Aktivní uhlí– opomíjený lék-pyrolýzou látek rostlinného původu

aktivní uhlí 2 mechanismy účinku

- 1. Fyz. chemický mechanismus—sorpční plocha $3000\text{m}^2/\text{g}$, váže i látky s vyšší Mr, inaktivní komplexy, přerušeni enterohepatálního cyklu
- 2. Intestinální dialýza.—gradient krev střev—opak 10-25g po 4=5 hod do GIT, účinnost srovnatelná s hemoperfuzí—neuroleptika, antidepressiva i u fenobarbitalu, karbamazepinu, kde již došlo ke vstřebání z GIT

1. Primární eliminace-aktivní uhlí

- ❑ Kokain, digitalis, tricykl.
antidepresíva-arytmogenní,
prokonvulzivní
- ❑ Laxancia jen po první dávce
- ❑ Neváže kyseliny, louhy, alkoholy,
glykoly, oleje kovy, kyanidy

TIS=toxikologické informační středisko

- Od r.1962
- Mikromedex 500 000 hesel
- 24/7
- tel . +420 224 91 92 93
- tel. +420 224 91 54 02

2. Sekundární eliminace toxinů

---

podmínky:

- závažná intoxikace
- toxicita látky odpovídá plasmatické hladině
- malá molekula a distribuční objem
- v praxi jen vzácně , pod 5% otrav

Forsírovaná diuréza

- pro látky významně vylučované močí
- NE pokud silná vazba na bílkoviny TCA, velký Vd-TCA, paracetamol
- diuréza 2-5 ml/kg/hod
- základem zvýšený přívod tekutin
- rizika: hyperhydratace, edém plic, edém mozku, iontové dysbalance
- pomocná jsou diuretika (furosemid, manitol)

Forsírovaná diuréza

□ Ovlivnění pH moči--↑stupně ionizace látky

tj. ↓rozpustnosti v tucích

□ **alkalická**

■ infúze NaHCO_3 nebo 5% glukóza, na pH moči nad 7,5

■ např. rhabdomyolýza, salicyláty, barbituráty

□ **kyselá**

■ 0,9% NaCl – hyperchloremický roztok, chlorid amonný

■ např. amfetaminy

2.IHD

- Difúze
- Menší póry v membráně
- Dysekvilibrační syndrom
- Při použití high flux filtrů lze i vankomycin, methotrexat, fenobarbital
- Bikarbonát roztok $\approx$ rychlejší úprava acidozy
- IHD vs. hemoperfuze $\approx$ vzestup použití— dostupnost, zkušenosti

IHD dle Amer.asociace toxik.center

Do r.2000	Po r.2000
Lithium	Lithium
Ethylenglykol	Ethylenglykol
Salicyláty	Salicyláty
Methanol	Kys.valproová
theofyllin	paracetamol

hemoperfuze

- Adsorpce
- schopnost eliminace i větších a lipofilních molekul
- TCA do 6hodin od požití
- První hodiny otravy amatoxiny
- Theofylin HD+ HP
- karbamazepin, fenobarbital

CRRT

- Oběhová instabilita
- Mr
- ↓ Riziko dysekvilibračního syndromu
- ↓ Rebound fenomén --lithium
- Rhabdomyolýza po intoxikaci

Peritoneální dialýza

- Dnes již ne
- Nemožnost zajištění
dialyzační kanyly

Etylenglykol I.

- ❑ letální dávka 1,5ml/kg
- ❑ aktivní uhlí snižuje resorpci z GIT
- ❑ distribuční objem 0,6 l/kg
- ❑ netoxický, ale rychle metabolizován alkoholdehydrogenázou na glykolaldehyd, kys. glyoxalovou, mravenčí a glycin
- ❑ antidotum: alkohol (1 – 2 promile)

Etylenglykol II.

- ❑ těžká MAC se zvýšeným AG
- ❑ s latencí renální selhání
- ❑ forsírovaná alkalická diuréza
- ❑ hemodialýza – clearance etylenglykolu
11x vyšší než renální

Methanol I.

- ❑ letální dávka cca 30 ml
- ❑ distribuční objem 0,6 l/kg
- ❑ metabolismus na formaldehyd a kys. mravenčí
- ❑ MAC se zvýšeným AG
- ❑ antidotum alkohol

Methanol II.

- vysoce účinná HD
- indikace:
  - hladina vyšší než 0,5 promile (0,5 g / l)
  - letální dávka (> 30 ml)
  - metabolická acidóza
  - neurologické příznaky, poruchy visu

Metformin

- 165 Da, malá vazba na bílkoviny
- distribuční objem vysoký (8 l/kg)
- dialýza nejen eliminuje metformin, ale i laktát a upravuje acidózu
- možné IHD i CVVH

Lithium

- pomalé vstřebávání z GIT
- vylučovací poločas 24 hod
- hemodialýza zkracuje $T_{1/2}$ na 3-6 h
- forsírovaná alkalická diuréza
- velký distribuční objem (depozita ve tkáních) po ukončení zvýšení hladiny
- indikace HD při hladině $> 2,5$ mmol/l

Salicyláty

- GIT obtíže, MAC, hyperventilace, krvácení, hypertermie, křeče, koma
- forsírovaná **alkalická** diuréza
- hemodialýza vysoce účinná

Barbituráty

- hemodialýza jako podpůrná metoda u barbiturátů s dlouhým poločasem
- u pac. s hepatálním nebo renálním selháním, protrahovaným komatem
- při hypotenzi

Další

- podpůrná terapie při intoxikaci
- paraquatem
- amanitou phalloides
- předávkování theofylinem

antidota

- Zmírňují nástup, závažnost nebo trvání toxického účinku jedu
- Nespecifické X specifické
- Aktivní uhlí $\approx$ univerzální antidotum

Nespecifická antidota

- Škrob, mouka $\approx$ jod
- Parafinový olej $\approx$ fenoly, tuk. rozpouštědla
- mléko $\approx$ fluoridy, kys. šťavelová—vápenné soli-
nevstřebatelné
- hlína $\approx$ herbicidy
- 2% NaHCO_3 výplach žaludku $\approx$ železo
- Ocet 1-2% $\approx$ louh
- antacida $\approx$ silné kyseliny

anticholinergika

fyzostigmin

karbamáty

atropin

organofosfáty

atropin, oximy

methemoglobinizující
látky

metylénová modř

těžké kovy

dimercaprol, EDTA, penicilamin

železo

desferoxamin

fluoridy, oxaláty

kalciium

kyanidy

natrium thiosulfát,
hydroxykobalamin, CoEDTA

betablokátory

betamimetika, glukagon

**blokátory kalciového
kanálu**

kalcium, glukagon

benzodiazepiny

flumazenil

opiáty, opioidy

naloxon

digoxin

globulinum antidigoxinum

etylenglykol, metanol

etanol

paracetamol

N-acetylcystein

kumariny, warfarin

fyto menadion (vitamín K1)

izoniazid

pyridoxin (vitamin B6)

amanita phalloides

G-penicilin

resume

- renesance aktivního uhlí
- eliminační metody indikované jen u méně jak 5%
- dramatický propad hemoperfuze
- IHD
- Lithium-Ethylenglykol-Salicyláty-Kys.valproová-paracetamol

Děkuji za
pozornost